

Danske Dagblades Forening:

Kommentarer og synspunkter vedr. ”Kortlægning af den offentlige mediestøtte i Danmark”

Indhold:

1. Indledning	s. 2.
2. Faktuelle kommentarer	s. 4

24. oktober 2008

1. Indledning

I en nation, der som Danmark skal finde sig tilrette i en globalt præget nutid, er det afgørende nødvendigt at beskytte de faktorer, som bærer den danske identitet og kultur og indgår som væsentlige platforme for udviklingen af samfundslivet. Dansk kultur er mangfoldig både mht. opinion, interesser og geografi, og for det demokrati og den velfærd, som fra alle sider ønskes fastholdt i det danske samfund, er netop oplysning, identitetsbevidsthed, sproglig omhu, kulturel forankring samt historisk konsistens og forståelse centrale komponenter til at forhindre rodløshed, fremmedgørelse og degeneration.

De danske dagblade og public service-medier spiller en afgørende rolle for samfundet som helhed og for den enkelte borger i denne sammenhæng. Men i disse år er de sat under et voldsomt pres, som truer mangfoldighed og udbud.

Konkurrencesituationen for disse 'store' medieformer – dagblade og public serviceradio og -tv – er uhørt stærk i Danmark, men en afgørende risiko består i konkurrencen udefra. I de seneste år og måneder er medierne udfordret af et væld af konkurrencebegivenheder af hidtil ukendt styrke. Helt aktuelt er eBays overtagelse af Den blå Avis og indikationer af, at Google i 2008 formentlig vil inkassere 700 mio. kr. af det danske reklamebudget, alarmerende nyt, der vil udfordre annonceøkonomien voldsomt for dagbladene. Og det endda på et tidspunkt, hvor en uønsket, men nu dæmpet krig på gratisavismarkedet har skadet oplaget og ikke mindst efterladt et annoncemarked med en urealistisk lav prisstruktur, som først vil være forvundet på års sigt – om nogensinde.

I den situation er det ikke kommercielle protester mod konkurrenceforvridning og forskelsbehandling, der skal styre politikernes handlinger. Der er derimod behov for en ambitiøs og helhjertet national indsats til fordel for dansk mangfoldighed og stabilitet på det primære medieniveau. Først når det er sikret for fremtiden, er der basis for at se på, hvad der kan gøres for andre.

Mediepolitikernes beslutning om en undersøgelse af mediestøtten har fremkaldt energisk aktivitet hos en række interessenter, der ser oplægget som en mulighed for *omsider* at få ændret på støtteforholdene i den danske medieverden. De gennemgående ord i argumentationen mod den nuværende tilstand er *konkurrenceforvridning* og *forskelsbehandling*.

Konkurrenceforvridning og forskelsbehandling er værdiladede ord, og det tjener til danskernes ros, at de a priori ikke bryder sig om den tilstand, ordene dækker.

Men der er masser af almindeligt accepterede og værdsatte særforhold i det danske samfund, som Folketinget og den befolkning, det repræsenterer, har etableret med åbne øjne. Det er sket, fordi ordningerne er nødvendige, selvom de, der ikke nyder godt af beslutningerne, er modstandere af dem.

Teaterloven og musikloven er eksempler på, at der sker favorisering af nogle aktører frem for andre. Der kan være dygtige og vigtige teatre og musikensembler, der alle bidrager til det samlede kulturliv, selvom de ikke får støtte ligesom f.eks. Det kongelige Teater og landsdelsteatre og -orkestre. Men bevidstheden om, at netop disse institutioner er grundpiller i det musikalske og dramatiske Danmark og besidder et apparat, der løbende løser opgaver, som ingen andre kan magte, betinger deres bredt accepterede særvilkår.

Inden for medieverdenen er dagbladene og DR tilsvarende størrelser. Fra disse institutioner forventes et helt særligt bidrag til formidling af nyheder, samfundsdebat og kultur, og det er forventninger, de indfrier dagligt.

Special- og underholdningsmedierne har også deres ret inden for deres felter. Men en imødekommelse af deres ønsker må ikke ske på bekostning af fremtiden for de store og kulturbærende medier.

Danske Dagblades Forening

2. Faktuelle kommentarer

Midtvejsrapporten ”Kortlægning af den offentlige mediestøtte i Danmark” rummer en systematisk gennemgang og en systematik, der i store træk kan bifaldes af DDF, men indeholder også en række synspunkter, som DDF ønsker at kommentere.

Foreningen har følgende bemærkninger:

Ad 1, Sammenfatning med hovedtal

Side 6

I oversigten over mediestøtte til de elektroniske medier opregnes moms på licensen som en udgift for staten. Dette virker ikke logisk, da der her er tale om en indtægt for staten, Det samme gør sig gældende for tabel 5 side 11, hvor den samlede mediestøtte opgøres til kr. 6,40 mia i stedet for kr. 5,45 mia. hvad der er det korrekte beløb.

Side 7-8

DDF kan ikke anerkende undtagelserne fra konkurrenceloven (faste løssalgspriser) og fra Forbrugeraftaleloven (adgang til telemarketing over for private) som mediestøtte, uagtet ordningerne er medtaget i kommissoriet.

For begge undtagelser gælder, at der er tale om en indirekte støtte uden penge. Staten har således ikke et provenutab på undtagelserne.

For begge ordninger gælder tillige, at de ikke virker konkurrenceforvridende over for andre lignende produkter, da de samme undtagelser også er gældende for dem (ugeblade, tidsskrifter, bøger osv.).

Fastprissystemet er en nødvendighed for at opretholde løssalg i egne, hvor antallet af solgte eksemplarer pr. forhandler er så begrænset, at indsalg hos forhandlerne ikke ville være muligt, hvis forhandleren også skulle konkurrere på prisen. Den faste udsalgspris for såvel dagblade som ugeblade/magasiner er tillige med til at sikre grundlaget for mange mindre dagligvarehandler landet over.

Adgangen til telemarketing (oprindeligt dørsalg) er ligeledes et gode, der har baggrund i et politisk ønske om tilgængeliggørelse. Foruden dagblade kan andre blade, bogforlag, forsikringselskaber og godgørende foreninger kontakte husstandene uden forudgående aftale.

Side 9

Det er ikke helt dækkende, når det nævnes, at Dagbladsnævnet har omtrent samme opgaver som gjaldt for Dagspressens Finansieringsinstitut. Dagbladsnævnet kan i modsætning til Finansieringsinstituttet ikke bevilge midler til indkøb af driftsmidler som maskiner etc. og har ikke mulighed for at bevilge statslig kaution. Særligt førstnævnte mulighed var en væsentlig aktivitet for Dagspressens Finansieringsinstitut, der nu er bortfaldet.

Side 10

Foreningen skal som ønsket forsøge at bidrage til spørgsmålet om operationalisering af formålene med mediestøtten i forbindelse med anden fase af udredningsarbejdet.

Side 11

Den gentagne fremhævelse af mediestøtteordningers historiske karakter er efter DDFs mening værdiladet på uheldig måde og bør ændres, jf. det følgende, eller udgå.

Det forhold, at en mediestøtteordning har endog mange års anciennitet, er på ingen måde diskvalificerende i forhold til dens relevans. Det gælder f.eks. distributionstilskuddet, der til alle tider har været givet med henblik på at sikre hurtig, prisbillig og effektiv distribution til alle, der var liebhavere til bladet.

Side 12

Vedr. spørgsmålet om konkurrenceforvridning og forskelsbehandling skal det bemærkes, at der ikke som udgangspunkt er problemer i forskelsbehandling på forskellige medier. Ordningerne er indført for at facilitere medier og læsere, og det har været politikernes prerogativ at beslutte, om de finder den ene eller den anden mediegruppe støtteværdig. De rent markedspolitiske spørgsmål om konkurrenceforvridning og forskelsbehandling kommer i denne sammenhæng, der er kulturpolitisk, ikke i første række. Det er også derfor, at dagbladenes ordninger uden vanskelighed er notificeret og godkendt af EU-kommissionen.

På samme side omtales muligheden for krydssubsidiering fra støttede medier til websites mv.

For dagbladene gælder, at der med ganske få undtagelser er tale om underskud på den primære drift, 0-moms og distributionsstøtte til trods. Begge de to støtteformer gives til de fysiske aviser, hvor omkostninger til papir, tryk og distribution vejer tungt i regnskaberne. Distributionsstøtten kan under ingen omstændigheder overstige 85 % af de faktiske distributionsomkostninger.

Der er derfor ikke mulighed for, at støttebeløbene anvendes til krydssubsidiering af andre aktiviteter. Reelt er der tale om, at for dagbladene set under ét, sker der en krydssubsidie-

ring af dagbladene fra mediehusenes andre aktiviteter, typisk distriktsblade og evt. tryk-
opgaver. Statsstøtten er et supplement til denne 'virksomhedsinterne pressestøtte'.

Ad 2, Indledning

Ingen bemærkninger.

Ad 3, Den danske mediestruktur

Side 20

Der henvises til kommentarerne til side 12.

Side 22

Foreningen noterer, at det er opgivet at inddrage indhold i kategoriseringen af medie-
strukturen. Det er uhensigtsmæssigt, eftersom indholdet utvivlsomt er den vigtigste faktor
ved vurderingen af støtteværdighed. Det er nemlig

- borgernes (slutbrugernes) interesse
- mediets betydning for mangfoldighed og demokrati
- mediets betydning for sprog, kultur og nationalitet

- der bevæger samfundet til at bidrage til udgivelsen af visse medieformer. I den henseen-
de er der sammenfald mellem sigte med og virkning af public service medier og dagblade-
ne.

Den foreslåede skelnen mellem kommercielle og ikke-kommercielle medier giver ingen
relevans i forhold til dagblade. Det støtteværdige er netop udgivelsen af dagblade med de
formål og den funktion som beskrevet tidligere, og ikke om et dagblad er fonds- eller pri-
vatejet.

En nærmere undersøgelse af formålsparagrafferne i dagbladenes vedtægter vil kun i de
færreste tilfælde vise et rent kommercielt aspekt om overskudsgenerering. I givet fald vil
det være med henblik på at konsolidere udgivelsesgrundlaget for avisen.

Ad 4, Medier med og uden mediestøtte

Side 24 til 32

DDF har ikke realkommentarer til afsnittene om radio og tv, men henviser til bidraget fra
foreningen "RADIOERNE".

Side 32

Weekendavisen omtales som den ældste nulevende avis. Det er hverken rigtigt eller forkert. Opfattelsen skyldes vel, at Weekendavisen opstod på grundlag af den lukkede Berlingske Aften. Men Berlingske Tidende var allerede fra 1844 opstået som en morgenudgave, (der gik til alle abonnenter) og har været det siden. Da Weekendavisen jo ikke længere er daglig aftenavis, er det vel svært at påstå, at denne i højere grad end morgenavisen er kvalificeret som bærer af traditionen fra 1749.

Side 33

Det bør retfærdigvis nævnes, at der også har været lokale husstandsomdelte gratis dagblade.

Det anføres, at der "...hverken i forskning eller praksis [findes] nogen autoritativ eller eksplicit hjælp at hente..." til afgrænsning af, hvad der kendetegner en avis.

Det må dog siges, at det autoritative standardværk om dagbladshistorien, Niels Thomsen og Jette D. Søllinge: "De Danske Aviser", bind 1, u.å. (men ret sikkert udgivet 1988) begynder med en definition, idet der i værket medtages blade, der "...har udfyldt dagbladsfunktioner, d.v.s. leveret almenheden nyheder om især offentlige anliggender, internationale forhold og indenlandsk politik/eller kommenteret disse forhold....Desuden *skal* skrifter være periodiske og mere end rent lokale i deres indhold for at blive inkluderet."

Den vigtigste internationale definition, der anvendes bredt, herunder af World Association of Newspapers, er UNESCOs, der lyder:

Newspapers: *Periodic publications intended for the general public and mainly designed to be a primary source of written information on current events connected with public affairs, international questions, politics, etc. They may also include articles on literary or other subjects as well as illustrations and advertising. This definition includes:*

- a) **Daily newspapers**, i.e. newspapers mainly reporting events that have occurred in the 24-hour period before going to press (issued at least 4 times a week);
- b) **Non-daily newspapers** which give news covering a longer period but which, either owing to their local nature or for other reasons, provide their readers with a primary source of general information (issued less than 4 times a week).

Side 34

Der er i hvert fald et enkelt eksempel på dagblade uden hjemmesider.

Mht. krydssubsidiering henvises til kommentarerne til side 12. Det skal tilføjes, at formuleringen om, at "De fleste [dagblade] søger at reducere betydningen af [konkurrencen med de andre mediegrupper] ved at engagere sig i diversifikation, opkøb og egen produktudvikling, der giver dem betydelig muligheder for at flytte midler fra mediegruppe til mediegruppe..." skal tages med det gran salt, at disse aktiviteter er nødvendige, men hidtil kun lige akkurat har formået at hjælpe til en økonomi med et meget beskedent overskud på koncernplan, et overskud, der som nævnt vedr. s. 36 på aggregeret niveau kun et enkelt år har oversteget summen af distributionsstøtten.

Side 35

Finansministeriet udgav i november 2005: Rapport om tilskud til befordring af dagblade. Af rapporten fremgår det, hvilke overvejelser der ligger bag loven om distributionstilskud til dagblade, herunder det udregningssystem der differentierer styktilskuddet i forhold til udgivelsestidspunkt og -område.

Side 36

DDF bidrager gerne til at fremskaffe de ønskede oplysninger om distributionsomkostninger.

For at undgå eventuelle misforståelser skal det præciseres, at udenlandske dagblades abonnementer i Danmark modtager distributionsstøtte efter de samme regler som gælder for danske dagblade. Der er ikke sat et loft over, hvor stor en andel støtten kan blive inden for rammerne af det samlede beløb.

Supplementsordningen er tiltænkt mindre landsdækkende dagblade med en lav annonce-dækning. Med i denne kategori hører også Dagbladet Arbejderen.

Til oplysning har dagbladsvirksomhedernes samlede overskud i mere end et årti kun én gang (2005) overtruffet distributionsstøttens kronebeløb.

Side 37

Det bør anføres, at Weekendavisen nok har været en betydningsfuld faktor bag etableringen af ugeavispuljen, men at bladet dog kun modtager under en tredjedel af puljen, der har op mod en snes aftagere. Modtageren af det største beløb i puljen er Ingeniøren, mens Weekendavisen er nummer to.

Det er korrekt, at der i almindelighed er "...betydelig modvilje mod selektive støtteordninger...", men det er uklart, hvorfor dette anføres i forbindelse med Dagbladsnævnet. For at udrydde evt. misforståelser bør det nævnes, at Folketinget vedtog lov om Dagbladsnævnet enstemmigt i 2005. Det skete med DDFs tilslutning, fordi ordningen er tilskåret til i givet fald at hjælpe nødstedte dagblade med omstillings- eller saneringsstøtte samt hjælpe nye dagbladsinitiativer med etableringsstøtte.

Side 38

Se kommentar side 7-8 om indirekte støtte.

Det falder for brystet, at omtalen af støtten til Flensborg Avis nærmest med et skuldertræk omtales som en ordning med rødder i 30'erne. Det er muligvis teknisk set rigtigt, men her som andre steder er en ordnings høje alder ikke omvendt proportional med den relevans. Tilskuddet til Flensborg Avis har naturligvis direkte sammenhæng med det danske samfunds ønske om at stå fast på det forpligtende løfte, som statsminister Neergaard ved genereringen i 1920 formulerede som "De skal ikke blive glemt!".

Den klare interesse i at opretholde en avis i Sydslesvig er netop et udtryk for avismediets styrke som redskab til at holde sammen på et folk, jf. indledningen.

Side 39

Betegnelsen 'intetsigende' om ønsket om at undgå beskatning af det frie ord er en ganske værdiladet påstand. Argumentet genfindes i adskillige europæiske lande som en gyldig begrundelse for momsreduktion eller 0-moms.

DDF skal være behjælpelig med at fremskaffe de ønskede oplysninger til belysning af 0-momsen.

Dagbladene blev pålagt en 2,5% lønsumsafgift i forbindelse med afskaffelsen af AMBI. For at finansiere det manglende provenu besluttede Folketinget at øge momsens fra 22,5% til 25%. Da dagbladene på linje med andre virksomheder havde betalt arbejdsmarkedsbidrag, blev de pålagt en lønsumsafgift, der modsvarede værdien af den øgede moms.

Side 40

DDF vil søge at fremskaffe relevante analyser og data til at fastlægge priselasticiteten.

Side 41

DDF kan ikke anerkende den udlægning, som afsnittet 'Konkurrencevilkår og mediestøtte' giver af sammenhæng mellem gratisaviser og mediestøtte.

Af samme afsnit fremgår, at bekendtgørelsen vedrørende Lov om distribution af dagblade blev ændret uden argumentation. Dette er rigtigt for så vidt som den forudgående argumentation aldrig fremgår af bekendtgørelser; men forud for ændringen foregik den normale høringsfase, hvor alle argumenter var lagt frem.

Side 42

Påstanden om, at der ofte lægges begrænsninger på den redaktionelle kvalitet, hvor dagbladene er distriktsbladsudgivere, er ikke længere gyldig. I de fleste markeder er annoncørerne opmærksomme på, at kvalitetsindhold er et gode for annoncøren, og det stiller krav til redigering og redaktionelle ressourcer.

Side 44

Man kan næppe sige, magasinerne betaler moms af deres bladsalg. Det er vel læserne, der betaler afgiften.

Side 46/47

Fagbladsgruppens argumentation trænger stærkt igennem i beskrivelsen af konkurrencevilkår og mediestøtte.

For at give et reelt billede af fagbladenes støttevilkår er det imidlertid nødvendigt at foretage en grundig undersøgelse af bladgruppens udgivelsesvilkår. DDF kan i hvert fald se følgende problemstillinger:

Iflg. Danske Specialmediers hjemmeside omfatter medlemslisten 366 titler. Det samlede oplag er i underkanten af 100 mio. p.a.

179 (49 %) af disse titler, i alt 50 % af det nævnte samlede oplag udgives af fagforeninger, arbejdsgiverforeninger og brancheforeninger. Disse er kontingentfinansieret, og kontingentet er fradragsberettiget på selvangivelsen for både private og virksomheder. Der er altså tale om en betydelig indirekte statsstøtte.

71 titler (19 %), i alt 12 % af oplaget, udgives med henblik på salg til erhvervsvirksomheder. Erhvervsvirksomhederne kan skattemæssigt fradrage abonnementsudgifterne og foretage fradrag for momsen, der dermed er neutraliseret og ikke påvirker prisen på bladet.

14 titler (4 %), i alt 3 % af oplaget, udgives af Idræts- og fritidsorganisationer. De aktuelle udgivere har modtaget mindst 600.000 kr. af tipsmidlerne. Desuden har Danmarks Jægerforbund modtaget 2,4 mio. kr. i direkte statsstøtte fra Skov- og Naturstyrelsen til medlemsbladet "Jægeren".

18 titler (5 %), i alt 5 % af oplaget, udgives af offentlige institutioner for offentlige midler.

Ca. 70 % af det samlede fagbladsoplag i Danske Specialmedier udgives altså allerede nu helt eller delvist med direkte eller indirekte støtte fra staten.

DDF er opmærksom på, at der i et spørgsmål til Bibliotek og Medier, der er offentliggjort på styrelsens hjemmeside, er svaret, at "... *Tilsvarende medtages heller ikke støtteordnin-*

ger, hvis formål ikke er rettet mod medier, men som kan have en afledt effekt på disse.” Men den besvarelse må være givet uden opmærksomhed på ovenstående problemstilling. De nævnte forhold hører hjemme i en redelig beskrivelse af støtteforholdene og dermed midtvejsrapporten.

Se endvidere kommentarer til side 37.

Side 51

Der er et enkelt dagblad, der ikke abonnerer på Ritzau.

Blandt de anførte websteder er flere, der snarere må betegnes (og jf. deres hjemmesider betegner sig selv) som nyhedsbureauer frem for medier.

Ad 5, Mediestøttens motiver og konsekvenser

Side 53

Det kræver nærmere forklaring, at der skulle være problemer i, at ”...mediestøttens mange særordninger udspringer af historiske kompromisser og politisk definerede mediepræferencer”.

Side 54

DDF medvirker gerne til forsøg på at operationalisere, måle og afveje mediestøtten.

Side 55

Mht. krydssubsidiering henvises til bemærkningen side 12.

Foreningen medvirker gerne til at fremskaffe oplysninger vedr. ’andre indtægter’.

Side 56-59

Afsnittet om ”Mediestøttens betydning for mediestrukturen” meddeler som udgangspunkt, at ”...det ikke med sikkerhed kan fastslås, at mediestøtten har opfyldt sin overordnede mission om at ”fremme den demokratiske samfundsdebat””.

Der gives dog nogle indikationer om, at det kan være tilfældet.

Morgenavisen Jyllands-Posten fremdrages som eksempel på en avis, der ved integration med en række sideaktiviteter er blevet ”en hybrid”. Over for det står imidlertid det afgørende forhold, at økonomien her som i andre bladhuse står og falder med papiravisens økonomi. Morgenavisen Jyllands-Posten har de fleste år hørt til de få dagblade, der kan glæde sig over overskud på den primære drift.

I det store flertal af andre bladhuse er driften af selve dagbladet et underskudsforetagende, der kun muliggøres af to former for støtte: Den interne, der består i udgivelse af overskudsgivende distriktsblade, og den eksterne, der udgøres af mediestøttens to komponenter, distributionsstøtten og 0-momsen. Førstnævnte kan ikke overstige 85 % af omkostningen til distribution, hvorfor den i hvert fald ikke kan siges at krydssubsidiere. 0-momsens rolle er sværere at definere, men som det påpeges i afsnittet på side 57, er støtten en eksistensforudsætning for dagbladene.

Medens distributionsstøtte og 0-moms er behandlet i EU-sammenhæng, påpeges det, at dagbladsnævnet ikke er notificeret ved EU-kommissionen. Dette beror på en aktiv beslutning efter vurdering i Justitsministeriet mv.

På side 58 beskæftiger rapporten sig med public service-mediernes aktivitet på nettet, som dagbladene ganske rigtigt anser for konkurrenceforvridende.

Afslutningsvist konstaterer udredningen, at den offentlige støtte ikke blot konsoliderer, men endog cementerer den eksisterende mediestruktur. Hvis det er tilfældet, kan man sige, den har løst sit formål, eftersom støttemidlerne jo netop er tilført de mediehuse, hvis produkter af Folketinget har været anset for støtteværdige.

Ved at sørge for, at de 'store' mediegrupper overlever, har det offentlige Danmark også sikret, at der eksisterer professionelle, stærke organisationer på indholdssiden, som er i stand til at udforme og udnytte de nye medier på et grundlag, hvor de kan tilføres redaktionel kvalitet og bredde på en helt anden måde, end hvis de skulle opstå som entreprenørvirksomhed.